

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. V. Vtrùm per nostra merita acquiramus verum ius ad vitam æternam,
& qua ratione siue ex qua virtute Deus obligetur eam nobis dare, & de
facto det?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

sola opera
supernaturalia
sunt in
Christo.

opus sit meritum gloriae, requirit ut in Deo fiat & à virtute à Christo accepta: atqui opus cui supradicta conditio deest, non potest secundum mentem Concilij dici hoc modo fieri: ergo non est meritum gloriae aeternae. Minor probatur, quia neque fit propriè propter Deum, eiusque obsequium, nec fit ex virtute quam Christus in nos ut in sua membra influit: nam sicut sumus solum membra Christi, quatenus sumus Christiani, ita Christus eam virtutem solum influit in opera, quae facimus ut Christiani: quae autem illa conditione carent, ea non faciunt ut Christiani, sed ut homines rationales & naturales philosophi.

70 Dices, Omne opus moraliter bonum cum sit secundum legem naturae, & quoddam bonum naturae rationalis qualis est, naturaliter cedit in honorem Dei auctoris vniuersae: ergo sufficienter propter eum fit. Respondeo, ut per aliquid opus aliquid ab alio merear, non sufficere quod hoc quacumque ratione in ipsis commodum suae honorem cedat, sed est necesse ut hoc aliquo modo intendam, aliàs nullo modo id faciam in obsequium ipsius. v. c. quando magna industria agendo causam meam lucror litem, & ita sum occasio cur Petrus, qui similem litem habet, hanc etiam lucratur, huic mea opera prodest, quia tamen eam non impendo in gratiam ipsius, per eam ipsi non obsequor, nec ab eo aliquid mereor. Idemque est quando aliquis operatur moraliter bene ob finem merè naturalem, nullo modo spectando aut Deum; aut quod ita operari deceat hominem Christianum, aut similem finem: tunc enim non videtur ea actione vere famulari Deo; & consequenter non meretur ab eo vitam aeternam. Et confirmatur, quia tunc homo non operatur ut Christianus, nec eius actio est formaliter actio hominis Christiani, & consequenter non videtur esse meritoria, saltem vitae aeternae; sed ut summum alicuius praemij temporalis: quia praemia supernaturalia tantum sunt promissa operibus fidelium quae talia sunt.

71 Dices Secundò, hinc sequi, plurima opera bona iustorum manere sine mercede, quia multi, praesertim rudiores, in operando raro spectant eiusmodi fines.

Respondeo negando assumptum, quia vix unquam aut fortè numquam fideles faciunt aliquid opus absolute bonum, nisi ex aliquo pio affectu, & sapissimè ex motivo spei, quia nimirum aliquam mercedem à Deo sperant. Quod vel inde patet, quod communiter ex his aliquam fiduciam in Deum statim concipiunt; quod non ita naturaliter & sine alia reflexione communiter accideret, nisi ex simili aliquo motivo agerentur, ita ut actu sibi essent conscij se per ea opera Deo obsequi. Quod multò magis accidit in actibus heroicis, ut quando aliquis occiditur, quia non vult iustitiam aut castitatem deferere. Semper enim Christiani tunc reflectunt ad suum statum, siue quam dedecant ea peccata Christianum; aut ad supplicia, quae eiusmodi peccata merentur: cum enim tunc videant se constitutos in termino vitae, ac debere statim coram Deo comparere, moraliter vix

fieri potest, ut voluntas bene constituta (qualis est necessariò ea, quae mortem peccato praefert) tunc nullum ad Deum, eiusque iudicium respectum habeat.

CONCLUSIO VII. Quod opera non viatorum quantumvis aliàs bona, supernaturalia, ac libera, non sint meritoria augmenti gloriae: prouenit ex sola Dei ordinatione. Ita Auctores pro 3. concl. citati. Probatur, quia cum eiusmodi opera sint bona, libera, supernaturalia, & aliàs ex se proportionata tali praemio, nulla potest iusta ratio fingi, cur id nequeant mereri, nisi quia Deus ita statuit, siue quia ipsi deest promissio quae ad rationem meriti, ut supra ostendi, requiritur. Quod maximè videtur clarum in operibus existentium in Purgatorio aut olim in limbo; qui nondum beatitudinem erant adepti, nec omnino positi in viâ termino. Quare nulla videtur alia esse ratio cur non potuerint maiorem gloriam mereri, quam defectus promissionis & ordinationis diuinæ, siue quia Deus eorum actibus nullum praemium promissit, neque eos ulterius quidquam mereri voluit. Confirmatur, quia, ut dicitur 1. ad Corinth. 9. & ad Philip. 3. hoc tempus est nobis concessum ad merendum, sicut certantibus in stadio: atqui his ex sola agonizantiae voluntate praefigitur certum tempus, quo eorum industria possit mereri praemium, & post illud nullo modo est eo digna: ergo idem est de nostris operibus respectu vitae aeternae.

Hinc sequitur, cum peccata natura sua sine vlla Dei constitutione mereantur poenam, etiam in inferno facta verè mereri augmentum poenae: quamuis Deus statuerit hanc non augere; quia hoc ita conueniebat: ne illi qui ita sunt extremè miseri ut suam miseriam nullo modo possint aut tollere aut minuire, eam in perpetuum continuò sine vllò termino augerent; praesertim cum ob defectum gratiae impossibile ipsis sit non sepe peccare, saltem aliquo peccato in genere. & hac etiam ratione eos Deus infra condignum punit.

D V B I U M V.

Utrum per nostra merita acquiramus verum ius ad vitam aeternam, & quæ ratione, siue ex qua virtute Deus obligetur eam nobis dare, & de facto der?

PRIMò, quidam docent, Deum nullo modo obligari iustis pro suis meritis dare vitam aeternam, nec hos ad illam vllum ius acquirere. PRIMò, quia is qui alteri aliquid debet, est hac ratione eo inferior ei que subiectus: atqui Deus nulla ratione potest nobis esse inferior: ergo nulla ratione potest nobis aliquid debere. SECUNDò, quia si haberemus ius ad vitam aeternam, eamque Deus obligaretur nobis dare, non posset sine nostra iniuria eam nobis negare: atqui hoc est falsum; quia, etsi Deus priuaret omnes Beatos sua beatitudine, nullam eis faceret iniuriam: ergo nullum ad eam habemus ius. Hanc tener Durandus in 2. d. 27. q. 2.

M 4

Alij

Durandus.

Alij

Fideles vix
unquam
faciunt opus
verè bonum
non inten-
dendo sine
aliquo modo
supernatura-
lem.

73

74

Medina.
Sotus.
D. Thom.

Sotus.

2. Tim. 4.

Hebr. 6.

Scotus.
Gabriel.

76

Sotus.
Hosius.

Tappernus.

Sotus.

77
Iustitia spec-
ulat mediū
rei.Proportio
alia arith-

Alij Secundo, volunt Deū nobis nullo modo obligari dare vitam æternam, sed obligari sibi ipsi quatenus quod ipse ordinavit fieri, non potest non implere. Ita Medina 1. 2. q. 114. ar. 3. Sotus lib. 3. de Gratia c. 7. in respons. ad 2. & videtur insinuare D. Thomas 1. 2. q. 114. ar. 1. Sed hæc sententia non videtur differre à priore, & eiusdem argumentis nititur. Quidam tamen ex illis, ut Sotus, admittunt iustos habere verum ius ad gloriam, in quo à priore sententia differunt: in hoc tamen parum consequenter loquuntur, ut infra magis ostendam.

75

Tertia sententia docet, Deum ex iustitia commutativa nobis obligari dare vitam æternam. Primo, quia meritum de condigno necessario respicit debitum iustitiæ commutativæ in eo, à quo meremur: atqui verè de condigno meremur ut Deus det nobis vitam æternam: ergo hic ad illud obligatur ex iustitia commutativa. Secundo, quia nos habemus verum ius ut Deus det nobis vitam æternam: atqui hoc respicit debitum iustitiæ: ergo vita æterna ex iustitia nobis est debita. Tertiò, quia Apostolus 2. ad Timotheum 4. ait: *In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex.* Vbi docet, iustis debitam coronam iustitiæ, quam reddet iustus iudex; aperte insinuans illam esse debitam ex iustitia, & Deum eam reddendo exercere actum iustitiæ. Confirmatur, quia idem ad Hebræos 6. ait: *Non enim iniustus est Deus, ut obliuiscatur operis vestri.* Vbi insinuat, Deum fore iniustum si obliuisceretur operis nostri boni non reddendo ei præmium. Hanc videntur tenere Scotus in 1. dist. 17. qu. 2. §. *Hic potest dici, vers. Contrà ratio meriti.* Gabriel in 2. d. 27. q. 1. a. 2. in prob. 1. conclus. Vbi docent, meritum de condigno necessario respicere debitum iustitiæ commutativæ; & nos de condigno mereri à Deo gloriam, Eandem etiam tenent aliqui recentiores.

Quarta sententia docet, Deum in distributione præmiorum exercere iustitiam distributivam; quia pro proportionem meritorum diversis diversam gloriam reddit. Ita Sotus citatus nu. 74. Idem insinuat Hosius in Confessione Catholica cap. 73. §. *Ceterum cum dixit Paulus.* & Tappernus in art. 11. Louanienfi. & quidam alij. Quidam autem ex his Auctoribus docent, Deum nullo modo obligari nobis, ut det nobis gloriam, ita Sotus. An autem hac in re consequenter loquantur, patebit ex dicendis. Ut verò hæc difficultas possit clare explicari primò alia examinanda est; scilicet in quo consistat ratio iustitiæ distributivæ. Cum enim hoc valde controuersum sit inter Doctores, prius explicandum est, ut possimus videre an Deus reddendo nostris meritis gloriam exerceat iustitiam distributivam.

Quia in re ut clarius procedamus, notandum est secundum communem sententiam, iustitiam, ut est communis commutativæ & distributivæ, spectare medium rei, siue æqualitatem inter datum & debitum, hoc autem est duplex; nam quandoque aliquid est debitum secundum proportionem arithmeticam, quæ præcisè spectat æqualitatem duarum rerum inter se

fine respectu ad alias, ideoque hæc proportio solum necessario respicit duas personas, scilicet creditorem, & eum cui debetur, sine respectu ad alias. Aliàs aliquid est debitum secundum proportionem geometricam: quæ est proportio proportionum, & necessario respicit plures personas, quibus aliquid debetur; ut talis sit proportio inter res distribuendas, qualis est inter personas accipientes. v. c. sint 14. aurei distribuendi inter tres studiosos secundum proportionem doctrinæ eorum: inter quos primus sit duplo doctior secundo, & hic duplo doctior tertio, primus debebit habere 8. aureos; secundus 4. tertius 2. Ut sicut in prioribus respectu posteriorum est dupla proportio doctrinæ, ita sit etiam dupla proportio præmij. Et constat quidem iustitiam distributivam communiter respicere hanc secundam proportionem; sed dubitatur, an hoc ei sit essenziale, & an per hoc propriè à commutativa differat.

Quidam id negant Primo, quia quando aliquod beneficium confertur dignissimo, exercetur vera iustitia distributiva: atqui hic non reperitur illa proportio geometrica, quia hæc necessariò dicit plures recipere aliquod præmium; in eo autem casu vnicus id recipit: ergo distributiva non respicit necessariò talem proportionem. hoc autem argumentum maxime videtur vigere quando vnicus se offert ad illud beneficium accipiendum.

Nec satisfacit, si dicas etiam hic reperiri eiusmodi proportionem inter dignitatem accipientis beneficium, & indignitatem eorum qui id non accipiunt; quatenus sicut illius dignitas, spectatis omnibus circumstantijs, est proportionata beneficio accipiendo, horum verò non est proportionata, ita ille accipit beneficium, hi verò non accipiunt. hoc, inquam, non satisfacit, quia simili modo in omni commutativa posset reperiri eiusmodi proportio. Nam debens alicui 100. dum ei soluit, ideo dat ei centum, quia tantum ei debitum est, & alijs nihil dat, quia ijs nihil est debitum: pater tamen in hoc casu intervenire solam iustitiam commutativam. Secundo, quia etiam in iustitia commutativa sæpè reperitur eiusmodi proportio; ut patet in varijs operarijs, quorum vnus alio plus meritis est, ideoque plus accipit. Et præsertim quando aliquis multa varijs debens non potest omnibus integrè soluere, qui tunc tenetur proportionaliter plus soluere illi cui plus debet, & minus ei cui minus debet. Imò etiam in alijs virtutibus hæc proportio reperitur; ut in obsequantia, qua Superiores honoramus: quo enim quisque est in maiore dignitate, eo maior honor ei debitus est.

Addunt iidem, iustitiam distributivam per hoc propriè differre à commutativa, quòd hæc respiciat ius omnino strictum in eo cui aliquid debitum est, & quod sit vel dominium, vel ei æquiualens; illa verò respiciat ius minus strictum, & quod sine vera iniuria violari possit: nam illi, quibus beneficia aut officia publica confecti debent, antequam iis conferantur, non habent ad ea strictum ius; sed per collationem aut saltem per presentationem aut denominationem

metica, alia
geometrica.
vtriusque
descriptio.

78

79

tionem tale ius illis confertur. Vnde fit quoddam per violationem iustitiæ distributiæ præcisè non incurritur obligatio restituendi. Ita quidam apud Rebell. de Obligationibus p. 1. l. 1. d. 3. sect. 3. Eamque ex parte sequitur Malder. de iustitia tract. 1. c. 1. dub. 4.

80 Sed hæc pariuntur graues difficultates. Primò, quia apertè repugnant Aristoteli 5 Ethic. c. 3. & D. Thomæ 2. 2. qu. 61. art. 2. & toti antiquitati, ut fusè docet Vazquez 1. 2. disp. 723. cap. 4. à quorum sententia malè omnino disceditur, quando nulla vrgens ratio ad id cogit: hic autem, ut patet ex solutione argumentorum, nulla omnino ratio nos ad hoc viget. Secundò, quia inde sequeretur, collationem beneficiorum aut officiorum publicorum communiter non fieri ex iustitia distributiua, nec posse ad eam pertinere. Quia ij quibus ea debent conferri, siue quibus legitime conferuntur, ad illa nullum omnino habent ius: cum enim non sint instituta in commodum recipientium, sed solius communitatis, nulla apparet ratio, vnde hi ante collationem, aut præsentationem, &c. habeant ius vlla ipsi conferantur. Quod clarissimum est, quando ij quibus conferenda sunt, non sunt membra illius communitatis, cuius illa beneficia aut officia sunt, ut si beneficium alicuius Ecclesiæ conferatur clerico alterius Ecclesiæ, aut etiam patriæ. Nec enim tunc vlla ratio excogitari potest, cur hic habeat ius ad illam collationem, & tamen si sit reliquis omnibus dignior, ex vera iustitia distributiua ei conferatur, nisi particularis ratio obstat.

Clerici communiter nullum omnino habent ius ad beneficia sibi conferenda.

81 Dices, tales omnes habere aliquod ius ad talem collationem, hoc ipso quo ceteris sunt digniores quibus beneficium cõferatur; eò quoddam ius hinc latè sumatur, ut significet solum illam dignitatem, qua quis præ ceteris dignus est cui tale beneficium conferatur. Sed præterquam quoddam hoc sine vlla ratione dicatur, contrà facit Primò, quoddam repugnet communis conceptui & receptæ significationi illius nominis *Ius*. communiter enim omnes concipiunt hæc ut distincta, scilicet *aliquem esse dignum aliquare*, & *eum habere ius præferri iustitiæ* (nam de tali iure illa responsio intelligenda est, ut faciat ad rem) ut hæc ei datur. Secundò, quia si dicta essent idem, sequeretur Primò, omnem pauperem dignum cui conferatur eleemosyna, præsertim si ceteris sit dignior, habere ius iustitiæ ut ei eleemosyna detur, & cum qui alteri gratis contulit aliquod beneficium, habere ius iustitiæ ut simile ei rependatur, quia hic eo dignus est: quisquis enim tibi bene fecit, hoc ipso dignus est, ut ei etiam beneficias. Imò hic longè verosimilius posset dici ad hoc habere ius iustitiæ, quàm ille clericus ad collationem beneficij. Sequeretur Secundò, actus gratitudinis ac eleemosynæ, præsertim quando hæc digniori confertur, esse actum iustitiæ distributiæ, quia redderent alijs id, ad quod habent tale ius iustitiæ, quale secundum illos distributiua habet pro obiecto. hæc autem sunt apertè absurda: ergo etiam illa vnde sequuntur.

82 Tertiò, sequeretur ex illa sententia, violationem iustitiæ distributiæ per se non esse pec-

catum mortale, quia eius obligatio solum nasceretur ex iure alterius improprie sumpto, nec villo modo stricto: quale violare per se non est peccatum mortale, ut patet in faciente contra gratitudinem, quod per se non est peccatum mortale, nisi simul lædatur grauius caritas, aut similis virtus. Vnde vltius sequeretur, iustitiam distributiua non inducere strictam obligationem, & consequenter non esse veram iustitiam, quia omnis obligatio veræ iustitiæ est stricta. Plura contra hanc sententiam possent adferri, sed hæc iam sufficienter refutant.

Quare omnino videtur cum Aristotele & S. Thoma supra citatis, & communi antiquorum sententia dicendum, iustitiam distributiua essentialiter respicere proportionem geometricam; & per hoc distingui à commutatiua.

Ut autem facilius & hoc intelligatur, & contraria argumenta soluantur; Nota Primò, hanc proportionem posse dupliciter in aliqua distributione alijsque actibus reperiri. Primò, per se, & cum mutuo & necessario accipientium inter se respectu & ordine; ita scilicet ut unus ideo plus accipiat quia alteri minus est debitum, & contrà: v. c. in exemplo supra dato primus studiosus ideo accipit 8. aureos, quia alij sunt eo tanto indoctiores, minus accepturus si alij essent doctiores, quantumvis ipse esset tam doctus quàm de facto sit, & similiter alij accipiunt minus, præcisè quia ille est ipse doctior. Secundò, per accidens, ut quando variis operariis ratione diuersi laboris ac industriæ lucrantur diuersam mercedem, alius alio maiorem; v. c. vnus 10. alius 15. tertius 20. tunc enim in soluenda mercede plus datur ei, qui plus laboris ac industriæ adhibuit, sed sine villo respectu siue necessario ordine ad reliquos: nec enim ideo ille accipit 20. quia alij minus laborarunt minusque recipiunt (quantumvis enim hi tantum laborassent, quantum ipse, tamen ipse acciperet 20.) & similiter alij non ideo accipiunt solum 15. aut 10. quia alter plus laborauit, sed præcisè quia ipsi non sunt plus meriti, sine vlla dependentia à merito alterius. In solo priore casu est vera & proprie dicta distributio pecuniæ, & vera proportio geometrica; quia tam hæc proportio quàm distributio dicuntur quoddam proportionem accipientium inter se cum mutuo ordine ac respectu. Qui respectus cum non reperitur in secundo casu, in quo singulis datur sua portio absolute & sine respectu ad alium, non est vera distributio, sed mercedis solutio; nec proportio geometrica, sed eius solum quædam apparentia.

Nota Secundò, bona communia ita distribuenda esse duplicis generis: quædam enim sunt instituta in vtilitatem & commodum ipsorum accipientium, ita ut certis aliquibus, posita certa conditione, debeant distribui in premium virtutis aut laboris, aut tamquam honorarium dignitatis aut officij quod gesserunt, aut in leuamè paupertatis, aut quia sunt pars talis communitatis, cuius illa bona sunt. Ut cum assignata est summa pecuniæ distribuenda aut studiosis collegij, secundum proportionem doctrinæ aut paupertatis: aut magistratui alicuius

83
Aristot.
D. Thomas.
Iustitia distributiua essentialiter respicit proportionem geometricam.

Proportio geometrica alia per se, alia per accidens.

Proprie dicta distributio, ac proportio geometrica, quid requirant.

84

Violans iustitiam
distributam
quando &
quibus re-
statur.

85

Alia sunt propter & per se instituta in com-
modum solius communitalis, aut in augmen-
tum divini cultus. Qualia sunt beneficia Eccle-
siastica & officia publica: ad quae communiter
& per se loquendo nullum omnino habent ius
ii, quibus distribuenda sunt, antequam iis sint
collata, aut ipsi à patronis ad ea sint praesentati,
aut electi, &c. habet tamen communitas stric-
tum ius ut sui officiales quibus haec distribuenda
committit, ea conferant iis qui dignissimi
sunt, quia bonum commune hoc exigit. Quare
haec male distribuens communiter non tenetur
neglectis quidquam restituere, quia nullum
horum ius violat, nec iis iniuriam facit. Violat
tamen ius ipsius communitalis, cui ex iustitia
commutativa ratione officii obligatur dicta
bene distribuere; ideoque tenetur ei ad resti-
tutionem, si quod damnum inde accipiat. Sicut
economus alicuius patris familias iussus con-
ducere varios operarios pro suo domino, si
neglectis melioribus conducit ignaros aut
ignavos, non tenetur illis neglectis ad ullam re-
stitutionem, quantumvis hic a ratione magnum
lucrum perdat; tenetur tamen suo domino
restituere omne damnum quod inde patitur:
quia huic ex iustitia obligatur optimos condu-
cere. distribuens autem nomine communitalis
officia publica, omnino se habet in ius illius æ-
conomi, & ii, quibus ea distribuenda sunt, in-
stat illorum operariorum. Ex quo multum con-
firmantur dicta supra num. 80. nam sicut hi o-
perarii quantumvis aliis digniores nullum ha-
bent ius ut ab illo economo conducantur, ita
nec clerici digniores habent ius ut ipsis benefi-
cia conferantur.

86

Ex dictis patet Primò, rem ex iustitia distri-
buendam debere esse certam ac determinatam,
& consequenter finitam, quæque non augeatur
ex eo quod plures sint magisque digni qui eam
debeant participare; nam alias nequit inter ac-
cipientes reperiri supradictus respectus ac or-
do: ita ut unus ideo accipiat minus, quia alter
meretur plus accipere. Si enim crederetur res dis-
tribuenda pro numero aut dignitate partici-
pantium, tum semper æquè digni æqualiter ac-
ciperent, siue essent alij iis digniores, siue non.

87

Obligatio
iustitiæ dis-
tributi-
nae scilicet ex
commuta-
tiva.

Iustitia ne-
cessario re-
spicit stric-
tam obligationem.

88

Dux militi
bene agentis
conferens
præmium,

Patet Tertiò, ducem dantem militi siue vni,
siue pluribus aliquod præmium ultra stipendium,
eò quod fortiter se in bello gesserit, non exer-
cere iustitiam distributivam, sed actum libera-

latis, si id det pro iis factis, quibus secundum
reipublicæ leges non obligabatur id dare: aut a-
ctum iustitiæ commutativæ, si legibus regni aut
reipublicæ tale præmium iis factis erat statu-
tum. Tunc enim illi ex condigno id sunt meri-
ti. nisi forte ea præmia sint statuta pro iis solis,
qui optimè se gesserunt, ita ut quantumvis ali-
qui se strenuè gerant, ea tamen præmia nec ac-
cipiant nec mereantur, si alij fortè se melius
gesserint. Alias enim si ij qui fortiter egerunt
non ideo plus vel minus accipiant, quia alij
plus minusve fortiter egerunt, non recipiunt
ea præmia cum dicto respectu ad alios; quod
tamen ad proportionem geometricam, & con-
sequenter ad iustitiam distributivam omnino
necessarium est.

Patet Quartò, responsio ad argumenta con-
traria allata n. 78.

Ad primum, Respondeo ibi servari hanc pro-
portionem: quia talis accipit hoc beneficium cum
respectu ad alios non accipientes, quia scilicet
hi vel minus digni sunt, vel se non offerunt, non
accepturi, si essent digniores qui se offerrent.
Secus est quando quis solvit debitum credito-
ri, quia huic tantum solvit præcisè quia tantum
ei debet, eodem modo solvitur etiam alteri plus
debet. & ideo præcisè alteri nihil solvit, quia
ei nihil debet, similiter non solvitur etiam nulli
alteri debet. Quod si pluribus deberet, nec
posset omnibus integrè solvere, soluendo sin-
gulis pro rata debiti, quantum posset, tunc si-
mul cum iustitia commutativa exercet veram
distributivam: quia bona ad quæ illi communi-
ter habent ius, ipsis proportionem geometricam
distribuere. Ex quo patet solutio instantiæ ad
obiectionem.

Ad secundum, negandum est assumptum: nã
solvens operarijs, aut honorans Superiores, id
non facit cum iustitia illo respectu & dependē-
tia, ut patet ex dictis. Aut si debitor aliquando
suis creditoribus solvat cum dicto respectu, tunc
simul admiscet iustitiam distributivam, ut iam
ostendi. His adde, etiam in alijs virtutibus quan-
doque eiusmodi proportio servanda sit, id ta-
men ijs esse per accidens: & tum deficiunt à
ratione distributivæ iustitiæ ob diversam ratio-
nem debiti, siue quia in ijs non reperitur debi-
tum iustitiæ.

CONCLUSIO I. Deus promittendo nostris
bonis operibus præmium æternum, his factis
constituitur nobis verè præmij debitor, ita ut
non solum sibi, sed etiam nobis obligetur, id da-
re. Ita Bellarm. l. 5. de iustific. c. 14. Suarez relect.
de libert. divina, disp. 2. sect. 2. n. 33. Idem aper-
tè docet D. Augustinus serm. 16. de verbis Apo-
stoli, paulò post initium, ubi ait: *In his enim qua
iam habemus, laudamus Deum largitorem: in his
quæ nondum habemus, tenemus debitorem. Debitor
enim factus est nobis, non aliquid à nobis accipiendo,
sed quod ei placuit promittenda.* Deinde fulius ostē-
dit, nos posse exigere à Deo promissum præ-
mium, non quia aliquid ei prius dedimus, sed
quia id ipse promittit. Pro eadem plures alios
Patres citant Bellarm. & Suarez supra.

Probatur Primò, quia verè de condigno me-
remur ut Deus det nobis vitam æternam: atqui,

vt

vt ostendi suprà n. 3. & 10. hoc supponit Deum nobis debere id, quod ita sumus meriti: ergo Deus hoc nobis verè debet. Secundò, quia vita aeterna in Scriptura dicitur mercedis, & comparatur denario quem operarij merentur, & dicitur reddi tamquam corona iustitiæ à iusto iudice, vt ostendi suprà n. 20. & 75. atqui hæc valdè improprie dicerentur si Deus nullo modo nobis obligaretur dare vitam æternam: ergo dicendum est eum aliquo modo ad hoc obligari. Tertiò, clarissimè id probatur ex c. 4. ad Rom. vbi dicitur: *Ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* vbi agitur de mercede à Deo nobis danda pro bonis operibus, & docet eam dari secundum debitum, & quidem excludente gratuitam donationem; quod dici non posset, si nobis non esset verè debita.

Bellarmin.

91

Augustinus.

Bellarmin.

Augustinus.

CONCLUSIO II. Iusti suis meritis acquirunt verum ius ad vitam æternam. Ita Suarez suprà n. 42. idemque supponit Bellarm. suprà, & videtur aperte sententia D. Augustini n. 90. citati: vbi docet, Deum ita nobis debere promissa præmia, vt possimus ea ab eo exigere: nos autem posse hæc à Deo exigere, est nos habere ius ea ab ipso exigendi. Sequitur etiam aperte exhibitè dictis, nam concipi nequit quomodo Deus nobis obligetur vt eam nobis det, idque propter nostra merita, nisi nos habeamus ad ea aliquod ius. Confirmatur, quia si per nostra merita non acquireremus verum ius ad vitam æternam; Deus nobis ea tribueret ex mera liberalitate ac gratia: quod enim alicui dono non habenti ad id ius, gratis dono: atqui, vt patet ex Apostolo ad Roman. 4. citato n. 90. Deus nostris meritis mercedem ita dat ex debito, vt non det eam gratis: ergo ad eam habemus verum ius.

Bellarmin.

92

Non omnis debitor quia talis est inferior creditore.

Omne nostrum ius est magis ipsius Dei, quam nostrum.

Idcirco sine vlla iniuria nobis potest auferre.

Veni suo iure non facit iniuriam.

93

CONCLUSIO III. Obligatio, qua Deus te-

netur iustis dare gloriam pro meritis, non est obligatio iustitiæ commutatiuæ proprie dictæ, sed iustitiæ latè sumptæ, prout includit fidelitatem ac alias suas partes potentiales. Hæc est D. Thomæ 1. 2. q. 114. a. 1. eamque fusè defendit D. Thomas. Vasquez ibidem disp. 224. c. 2. & sequentibus, vbi ostendit esse ferè communem. Omissis autem varijs rationibus, quibus alij probare solent inter Deum & hominem non posse esse proprie dictam iustitiam, hac vnica videor mihi conclusionem sufficienter probare. Quia scilicet omnis qui facit contra, siue violat obligationem iustitiæ commutatiuæ, facit veram iniuriam ei cui ex iustitia obligatur eam non violare: atqui Deus nobis inuitis & sine nostra culpa negando gloriam, facit contra obligationem qua nobis obligatur eam dare; & tamen nullam nobis facit iniuriam, vt ostendi nu. 92. ergo non obligatur nobis eam dare ex iustitia commutatiua. Maior patet, quia facere alicui iniuriam nihil est aliud quam iniuste eius iniuri ius violare; quod facit quisquis ita violat eiusmodi obligationem.

Cur Deus nequeat nobis obligari ex vera iustitia.

Ex dictis sequitur Primò, nostra merita ex natura sua alijque circumstantijs esse quidem talia, vt sint nata nobis parere verum ius iustitiæ, si respicerent personam aptam nobis ex iustitia obligari; huius tamen defectu parere ius minus perfectum, & inferioris ordinis.

94 Merita parent nobis ius iustitiæ, si Deus posset nobis ex iustitia obligari.

Pater Secundò, responsio ad argumenta allata n. 75. pro tertia sententia. Ad primum, Respondeo maiorem fallere in meritis erga Deum, idque ob rationem iam dictam, ob quam in secundo argumento etiam neganda est minor. Ad tertium, Respondeo cum Cornelio Cornelius. lii in illum locum ad Timoth. num. 212. Apostolum vitam æternam vocare coronam iustitiæ; quia merita, quibus redditur, ex se nata sunt parere ius iustitiæ, idque de facto parent, si Deus nobis posset ex iustitia obligari: & ob eandem causam Deus dicitur nobis reddere gloriam vt iustus iudex; quia id facit ex virtute valdè simili iustitiæ strictè sumptæ, quæque lato modo iustitia in Scriptura vocatur. & ob similem causam ad Hebr. 6. dicitur non esse iniustus vt obliuiscatur operis nostri: nam Scriptura omnem malitiam ac peccatum vocat iniquitatem, siue iniustitiam. 1. Ioannis 3. Omnis qui facit peccatum, iniquitatem facit; & peccatum est iniquitas. Consonat his D. Augustinus in serm. 16. de Verbis Apostoli, paulò post initium, vbi ait: Bonitas enim eius qui promittit, dabit, ne in malitiam fides conuertatur: qui autem fallit malus est. Loquitur de Deo sua promissione se nobis debitorem constituentem.

Cornelius. lii in illum locum ad Timoth. num. 212.

Ad Tim. 3.

Hebr. 6.

1. Ioan. 3.

August.

CONCLUSIO IV. Deus reddens iustorum meritis præmia, non exercet proprie dictam iustitiæ distributiua, sed solum quamdam eius imaginem, quatenus pro diuersitate meritorum, diuersis diuersam gloriam tribuit. Ita Vasquez 1. 2. disp. 224. c. 4. & sequentibus. Sequitur aperte ex dictis num. 83. & sequentibus: vbi ostendi iustitiam distributiua necessariò versari circa proportionem geometricam, secundum quam diuersis aliqua tribuuntur, aut non tribuuntur cum mutuo inter se respectu: quod Deus

95

Vasquez.

Deus

Deus in distributione premiorum nullo modo obseruat; nam unicuique dabit tantam gloriam quantum erit meritis sine ullo respectu ad alios. Nulli enim ideo dat maiorem aut minorem gloriam, quia alij plus minusue meriti sunt, sicut necessarium fit in exercitio iustitiæ distributione.

D V B I V M VI.

Utrum possimus mereri primam gratiam iustificantem?

96
Nullus de facto potest mereri primam gratiam.

August.
Araus.
Milenit.
Non meretur de condigno primam gratiam iustificantem.

HAc in re satis constat inter Catholicos, Primò, nos de facto nullo modo mereri primam gratiam generatim sumptam tam pro actuali quam habituali omne opus nostrum, quacumque ratione meritorium bonorum spiritualium debet procedere ex gratia, ut contra Pelagianos & Semipelagianos multis locis docent S. August. & Concilia Arausicanum & Mileuitanum. Constat Secundò, nos non posse de condigno mereri primam gratiam iustificantem, quia, ut ostendi dub. 4. ut aliquid supernaturale à Deo de condigno mereamur, necessarium requiritur ut simus in statu gratiæ.

Duplex igitur restat difficultas. Prima, utrum secundum præsentem rerum statum possimus de congruo mereri primam gratiam iustificantem? Secunda, utrum per potentiam Dei possimus mereri gratiam absolute primam tam actualem quam habitualement? & hanc disputabimus dub. 7. hic autem agemus de priore. In qua rursum inter Catholicos satis constat, ad hanc gratiam extra martyrium aut usum Sacramenti suscipiendam, in peccatore prærequiri contritionem supernaturalem, saltem virtutalem, qualis est omnis actus veræ caritatis erga Deum. Item hanc contritionem esse sufficientem ac ultimam dispositionem ad gratiæ habitualis infusionem, quamque hæc infallibiliter sequitur. Sed est dubium an illa hanc de congruo mereatur. unde patet, hanc questionem esse magis de nomine quam de re; est tamen necessarium explicanda, ut quedam Patrum ac Conciliorum loca possint intelligi.

Questiones de nomine sunt aliquando necessaria tractandæ.

97
Solutio.

Trident.

Sotus igitur l. 2. de Gratia c. 4. & quidam alij absolute negant, nos posse ullo modo mereri primam gratiam habitualement. Primò, quia aliàs non iustificamur gratis, sed ex operibus: atqui hoc est falsum: ergo etiam id unde sequitur. Secundò, quia Trident. sess. 6. cap. 8. docet, nos ideo dici gratis iustificari, quia nihil eorum, quæ iustificationem præcedunt, siue fides, siue opera ipsam iustificationis gratiam meretur: ergo hanc de congruo non meremur. Tertiò, quia id, quod datur meritis, habet rationem mercedis: atqui prima gratia iustificans siue prima iustificatio, nequit habere rationem mercedis: ergo non datur meritis. Quartò, quia actus disponentes ad iustificationem, & gratia eos præueniens respectu gratiæ iustificantis se habent sicut motus ad terminum: atqui id quod est causa termini, est etiam causa motus: ergo si possimus mereri primam gratiam iustificantem, poterimus etiam mereri primam gratiam præuenientem. quod aperte falsum est.

CONCLUSIO. Probabilius est peccatorem præuentum gratia actuali posse de congruo mereri primam gratiam iustificantem, siue suam iustificationem, ac peccati remissionem. Hanc cum multis alijs fuse defendit Vasquez l. 2. disp. 218. c. 2. &c. Et pro ea adfert multas sententias Patrum docentium nos per fidem, & humilem peccati confessionem (quatenus scilicet hæc includunt debitam illius detestationem siue contritionem) mereri illius remissionem; quod non potest intelligi nisi de merito de congruo. Ex quibus etiam quasdam citabo num. 102. Eandem expressè tenet D. Thomas in 2. d. 27. art. 4. ad 4.

D. Thomas.

Probatum Primò, ex Trident. sess. 14. cap. 4. ubi ait: *Fuit autem quousque tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius.* Et infra ait contritionem caritate perfectam nos Deo reconciliare, scilicet impetrando nobis remissionem peccati, ut prius dixerat. ubi aperte docet, contritionem impetrare remissionem peccatorum siue iustificationem; quæ pro eodem habentur: atqui hæc impetratio non fit per veram & formalem orationem, sed per meritum de congruo: ergo contritus de congruo meretur iustificationem. Minor probatur, quia contritio non est formaliter oratio, nec per eam quidquam à Deo verè & propriè petimus, sed solum peccata detestamur, quod clarissimum est in eo qui nesciens se esse in peccato, nec de hoc cogitans elicit actum caritatis, qui est virtualis contritio, eoque veniam peccatorum impetrat: qui nullo modo potest propriè dici rogare Deum ut sibi remittat peccata. His adde, etiam contritus fortè simul tempore Deum roget ut sibi remittat peccata, tamen ipsa contritio secundum se non est oratio, sed solum habet hanc coniunctam; cum tamen Concilium doceat ipsam contritionem impetrare peccati remissionem: ergo dicta impetratio debet intelligi fieri per modum meriti de congruo: quia alia ratione commodè intelligi nequit.

Trident.

Impetrare remissionem peccati est cam de congruo mereri.

Probatum Secundò, ratione, quia ut aliquid de congruo mereamur, solum requiritur, ut faciamus aliquid quod in his circumstantiis merito moueat alterius benignitatem aut liberalitatem, ut illud nobis conferat, siue quod sit tale, ut omnino conueniat benignum ac liberalem eo moueri ut illud nobis det: atqui contritio est talis actio respectu remissionis peccati, siue primæ gratiæ iustificantis à Deo accipiendæ; quia omnino congruit diuinæ bonitati, ut toto corde ex puro ipsius amore peccata detestanti, prout contritus facit, hæc remittat: ergo contritio de congruo meretur peccati remissionem. Maior patet ex dictis dub. 1. conclus. 2. & præsertim n. 15. Nam, ut ibi ostendi, pauper studiosus si sit bonis moribus ac diligens, secundum communem loquendi modum, meretur potentum auxilium: quod nequit intelligi de alio merito quam de congruo: nec ob aliam causam dicitur id mereri, quia quia omnino debet potentes eum iuuare, siue quia eius actio in iis circumstantiis talis est, quæ hos merito ad eum iuuandum moueat.

99
Quid requiratur ad meritum de congruo.

Ad primum argumentum positum num. 97. nego

100